

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Bednarek-Moraś
Sędziowie:	SO Elżbieta Woźniak (spr.) SR del. Tomasz Szaj
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Idzikowska-Chrzęszczewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 lutego 2013 roku w S.

sprawy z wniosku **K. C. (1)**

z udziałem **A. G. (1), A. G. (2), K. K. (1) i J. K. (1)**

o zniesienie współwłasności

na skutek apelacji wniesionej przez uczestniczkę A. G. (2)

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 8 lutego 2012 r., sygn. akt II Ns 2271/09

oddala apelację.

II Ca 792/12

UZASADNIENIE:

Postanowieniem z dnia 8 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie orzekając w sprawie z wniosku K. C. (1) z udziałem A. G. (2), A. G. (1), K. K. (1) i J. K. (2) o zniesienie współwłasności, postanowieniem wstępnym z dnia 8 lutego 2012 roku, oddalił wniosek A. G. (2) o zobowiązanie pozwanego K. C. (1) do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na powódkę A. G. (2) własności udziału w wysokości 1/3 w nieruchomości położonej w S. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą nr Kw (...) wraz z udziałem we współwłasności budynku, garażach, altance i wieczystym użytkowaniu w związku z odwołaniem darowizny.

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji przede wszystkim wskazał, iż żądanie A. G. (2) oparte o treść art.rt. 898 § 1 i 2 k.c. okazało się niezasadne. Sąd przeanalizował i wyjaśnił pojęcie "rażącej niewdzięczności" jakim się tem przepis posługuje. Wskazał także, iż na mocy art.618 kpc w postępowaniu o zniesienie współwłasności zgłoszone przez A. G. (2) żądanie wydania udziału w nieruchomości powinno być rozpoznane i rozstrzygnięte postanowieniem wstępnym jako spór o prawo własności. Sąd Rejonowy podniósł, iż w przedmiotowej sprawie mając na uwadze liczne

istniejące konflikty pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, należy przyjąć, że w rodzinie państwa C. relacje rodzinne odbiegały od tradycyjnych. Stopień skonfliktowania poszczególnych członków rodziny Sąd należy uznać za wysoki. W związku z powyższym zeznania wypowiadających się w sprawie świadków jak i stron postępowania Sąd rozpatrywał w dużą ostrożnością, gdyż strony postępowania składane zeznania: przedstawiały przez pryzmat własnych subiektywnych spostrzeżeń jak i interesów, są silnie ze sobą skonfliktowane i sprawa rozstrzygnięcia kwestii zwrotu darowizny jest dla nich istotna. Sąd zauważył także, iż zeznający w sprawie świadkowie pozostają w bliskich relacjach ze stronami, a wiedzę na temat sprawy czerpali od uczestników postępowania. Ponadto Sąd wskazał na sprzeczności w zeznaniach poszczególnych świadków oraz wskazał, iż żadna z wielu spraw sądowych dotyczących czynów dokonanych za życia L. C. nie została zakończona wyrokiem skazującym. Podsumowując Sąd stwierdził, że w niniejszej sprawie nie wykazano rażącej niewdzięczności K. C. (1) wobec darczyńcy L. C..

Apelację od powyższego postanowienia wniosła uczestniczka A. G. (2), zaskarżyła postanowienie w całości i wniosła o:

II. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki ad 1 kosztów postępowania, przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w obu instancjach;

III. ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi I instancji.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisu postępowania tj. przepisu art. 233 § 1 k.p.c., które miało istotny wpływ na wynik postępowania, wyrażające się w przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, poprzez:

- a) przyjęcie przez Sąd, iż J. K. (2) nie posiadała wiedzy na temat okoliczności kto zamknął L. C. wejście do kuchni;
- b) przyjęcie przez Sąd, iż w rodzinie C. istniały konflikty rodzinne zarówno przed jak i po dokonaniu darowizny, gdzie przed dokonaniem darowizny, poza drobnymi sprzeczkami, nie było w rodzinie, poważnych konfliktów, a sytuacja ta zmieniła się diametralnie na skutek dokonania darowizny na rzecz wnioskodawcy;
- c) nieuwzględnienie w niniejszej sprawie okoliczności agresywnego zachowywania się wnioskodawcy wobec darczyńcy, używania przez wnioskodawcę wulgaryzmów w stosunku do ojca, stosowania przez wnioskodawcę siły fizycznej, przejawiającej się w postaci popychania ojca;
- d) pominięcie okoliczności związanych z utrudnianiem przez wnioskodawcę dostępu do piwnicy, gdzie znajdowało się ogrzewanie lokali;
- e) pominięcie okoliczności, iż po dokonaniu darowizny wnioskodawca zabrał L. C. klucze do mieszkania;
- f) pominięcie okoliczności, iż wnioskodawca żądał od ojca pieniędzy tytułem czynszu za możliwość mieszkania w lokalu przy ul. (...);
- g) niedaniu wiary zeznaniom A. G. (1) z powodu jego młodego wieku w chwili odwoływania darowizny, w szczególności w zakresie okoliczności złego traktowania darczyńcy przez obdarowanego;
- h) pominięcie zeznań A. G. (2) jako niewiarygodnych, dotyczących nagannego zachowania się obdarowanego w stosunku do A. G. (2) jak i samego darczyńcy;

2. naruszenie przepisu prawa materialnego w postaci art. 898 §1 k.c. polegające na uznaniu przez Sąd, iż w przedmiotowej sprawie nie wystąpiła rażąca niewdzięczność ze strony obdarowanego wnioskodawca, a co za tym idzie nie zaszły uzasadnione podstawy odwołania darowizny, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje na wystąpienie przesłanki rażącej niewdzięczności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny na podstawie przedstawionego przez strony materiału dowodowego, który został oceniony zgodnie z regułami logicznego rozumowania. Ocena prawna Sądu pierwszej instancji przedstawiona w pisemnym uzasadnieniu zasługuje na pełną aprobatę. Przede wszystkim właściwie Sąd pierwszej instancji wskazał art.898 § 1 i 2 kc, dodatkowo jedynie wskazać należy, iż w rozpoznawanej sprawie oświadczenie o odwołaniu darowizny zostało złożone przez darczyńcę w dniu 6 czerwca 1994 roku, zaś roszczenie o zwrot przedmiotu darowizny było wniesione w sprawie o zniesienie współwłasności i popierane przez spadkobierczynię L. A. G.. W przypadku uznania odwołania darowizny za skuteczne podstawa prawna świadczenia L. C. by odpadła, dlatego też podstawę prawną roszczenia o zwrot przedmiotu darowizny stanowił art.405 kc, stosownie do którego kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze.

Sąd Okręgowy uzupełnił jedynie postępowanie dowodowe w zakresie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po L. C. celem wykazania jego następcy prawnego. Jak wynika z postanowienia Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 21 stycznia 2008 roku wydanego w sprawie III Ns 4476/07 spadek po L. C. nabyła w całości A. G. (2).

Na rozprawie apelacyjnej Sąd Okręgowy także dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach sprawy 4 Ds 1698/94 (...) Komendy (...)S.-P., Sąd pierwszej instancji bowiem akta te załączył, lecz nie przeprowadził z nich dowodu. Dokumenty znajdujące się w sprawie 4 Ds 1698/94 dotyczącej znęcania się nad rodziną mają istotne znaczenie dla oceny zeznań świadków zeznających w kwestii istnienia podstaw do odwołania darowizny. Sprawa o znęcanie się nad rodziną rozpoczęła się od zawiadomienia J. K. (1) z dnia 12 kwietnia 1994 roku, dotyczącego znęcania się psychicznego jej matki A. C., brata K. C. (2) i siostry J. U. na jej ojcem L. C., siostrą A. G. (2), jej rodziną oraz nią. Sprawa ta zatem toczyła się bezpośrednio w czasie kiedy miały nastąpić zdarzenia mające stanowić podstawę do odwołania darowizny, ponadto w sprawie tej świadkami były te same osoby, z grona rodziny, co w sprawie o zwrot przedmiotu darowizny.

Przechodząc do omówienia zarzutów apelacyjnych wskazać należy, iż już z samej treści apelacji wynika niezasadność zarzutu dotyczącego wiedzy J. K. (3), co tego, kto zamknął L. C. wejście do kuchni, apelująca bowiem przytoczyła zeznania siostry, gdzie wskazała ona jedynie na prawdopodobieństwo zamknięcia drzwi przez K. C. (1). Znamionym jest, że w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa z dnia 12 kwietnia 1994 roku J. K. (1) wskazała, że drzwi od pokoju ojca w dniu 8.02.1994 roku zamknęła matka. Wskazać w tym miejscu należy, iż nawet gdyby K. C. (1) dokonał takiego zamknięcia drzwi, czy wymiany zamka, to zachowanie to można by było oceniać jedynie jako niewdzięczność, a nie rażącą niewdzięczność, która jest już stanem kwalifikowanym, tym bardziej, że L. C. miał możliwość korzystania z pomieszczeń zajmowanych wspólnie z żoną, jednak na skutek konfliktu z małżonką z tych pomieszczeń nie korzystał.

W kwestii zarzutu dotyczącego zakresu czasowego konfliktów w rodzinie C. wskazać należy, iż dla oceny istnienia po stronie K. C. (1) rażącej niewdzięczności wobec darczyńcy nie ma większego znaczenia skala konfliktów wcześniejszych, sprzed dokonania darowizny. Eskalacja konfliktów i wzrost skali napięcia w całej rodzinie po dokonaniu darowizny może świadczyć o braku zadowolenia części rodzeństwa z decyzji rodziców co do darowania wnioskodawcy udziału w lokalu mieszkalnym. Sytuacja konfliktowa dotyczyła bowiem wszystkich członków rodziny zamieszkujących w nieruchomości przy ulicy (...) i to w sytuacji, gdy wnioskodawca przebywał tam jedynie sporadycznie.

Odnosząc się do zarzutu agresywnego zachowania się K. C. (1) wobec ojca wskazać należy, że w sprawie 4 Ds 1698/94 sam L. C. zeznając w charakterze świadka wskazywał na dwie sytuacje, w których syn mu ubliżał i jedną, w której go popychał. W ocenie Sądu Okręgowego takie zachowania nawet jeżeli rzeczywiście miały miejsce nie mogą być uznane za rażącą niewdzięczność obdarowanego, podobnie jak wskazano wcześniej, mogą być rozpatrywane w kategorii niewdzięczności. Podobnie podkreślana jest w apelacji jedna sytuacja dotycząca zamknięcia drzwi do kuchni jako przejaw uporczywego utrudniania podstawowych czynności, w sytuacji, gdy nie jest wiadomym kto dokonał

zamknięcia tych drzwi, gdyż J. K. (1) wskazywała także na matkę, a K. C. (1) zaprzeczył jakoby zamykał ojcu drzwi do kuchni.

Odnosnie zarzutu dotyczącego oceny zeznań świadka W. C. wskazać należy, iż świadek ten zeznał, że brat zamknął wejście do piwnicy, a działanie to miało na celu dokuczenie siostrze A. G. (2). Odnosnie niewłaściwego odnoszenia się świadek ten sam zaznaczył, że wiedzę czerpie od A. G. (2), jednocześnie świadek ten wskazał, iż głównie brat K. krzyczał i awanturował się do siostry A. i jej męża. Tym samym z zeznań tego świadka nie wynika bezpośrednio okoliczność niewłaściwego zachowania wnioskodawcy nakierowanego przeciwko ojcu.

W kwestii zeznań świadka B. M. wskazać należy, iż wbrew odmiennym twierdzeniom zawartym w apelacji świadek ten zeznała o istnieniu konfliktów w rodzinie C. jeszcze na długo przed dokonaniem darowizny na rzecz K. C. (1). Natomiast okoliczność, że w rozmowie ze świadkiem L. C. powiedział, iż popełnił błąd, że darował K. dom, bo teraz nie ma dostępu do swoich rzeczy, nie przesądza o zrealizowaniu się przesłanki rażącej niewdzięczności, skoro jak już wyżej wspomniano zamknięte przez wnioskodawcę przejście do kuchni nie było jedyną drogą, jaką darczyńca mógł wejść do kuchni i łazienki.

Nadto podnieść należy, iż do zeznań świadków przesłuchiwanym po raz pierwszy w rozpoznawanej sprawie podejść należy z dużą dozą ostrożności, gdyż świadkowie ci zeznawali o faktach które miały mieć miejsce około dwudziestu lat wcześniej. Uwaga powyższa dotyczy przede wszystkim okoliczności pozbawienia darczyńcy kluczy do mieszkania, gdyż sam L. C., zeznając w sprawie 4 Ds 1698/04, nie wskazywał na wnioskodawcę jako na osobę, która pozbawiła go kluczy do mieszkania, a wiedzę taką miałyby mieć osoby obce zeznające w 2011 i 2012 roku. W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób przyjąć okoliczności zaboru przez K. C. (1) ojcu kluczy do mieszkania, skoro okoliczność ta nie wynika z postępowania prowadzonego przez Komendę Policji w 1994 roku, aktualna wiedza świadków może pochodzić jedynie z przekazu od skonfliktowanych członków rodziny, skoro ani świadek D. P. - S., ani I. A. nie widziały osobiście jak wnioskodawca zabierał klucze ojcu.

Zdaniem Sądu A. G. (2) w postępowaniu nie wykazała podnoszonej przez siebie w apelacji okoliczności ażeby wnioskodawca nagannie zachowywał się wobec niej celem wywarcia wpływu na L. C..

Podnoszona przez skarżącą okoliczność żądania przez wnioskodawcy pieniędzy za korzystanie z nieruchomości wobec zaprzeczenia przez K. C. (2) nie została w postępowaniu dowodowym wykazana, poza zeznaniami A. G. (2) wysoce zainteresowanej wydaniem rozstrzygnięcia na jej korzyść, brak dowodów na tę okoliczność, brak też dowodów w postaci dowodów wpłaty, rachunków, z których wynikałoby, że należności takie przez ojca na rzecz syna były rzeczywiście płacone i z jakiego tytułu.

Odnosząc się do oceny zeznań A. G. (1), wskazać należy rację ma Sąd pierwszej instancji podkreślając, że w chwili odwoływania darowizny uczestnik miał 14 lat i jako syn występującej z żądaniem zwrotu przedmiotu darowizny jest zainteresowany w składaniu na korzyść matki. Ponadto uczestnik A. G. (1) wskazywał nie nieodpowiednie odnoszenie się wnioskodawcy do ojca, co samo w sobie jak już wyżej wskazano nie jest wystarczające do przyjęcia przesłanki rażącej niewdzięczności za spełnioną.

Reasumując rozważania dotyczące zarzutu naruszenia art.233 § 1 kpc wskazać należy, iż ocena Sądu pierwszej instancji nie może być uznana za ocenę dowolną, jest ona logiczna, w należyty sposób uzasadniona, a przede wszystkim mieści się w granicach sędziowskiego uznania, znajduje także potwierdzenie w materiale dowodowym pochodzącym z okresu odwołania darowizny, czyli w aktach 4 Ds 1698/94.

Powyżej przedstawiona ocena materiału dowodowego w połączeniu z oceną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji nie pozwala na przyjęcie spełnienia przez wnioskodawcę jego zachowaniem wobec ojca przesłanki rażącej niewdzięczności o jakiej mowa w art.898 § 1 kpc. Przypomnieć w tym miejscu należy, iż nie każda niewdzięczność może stać się podstawą skutecznego odwołania darowizny, a jedynie niewdzięczność kwalifikowana ze względu na swą moc i intensywność w postaci rażącej niewdzięczności. Nie wykazano w rozpoznawanej sprawie aby wnioskodawca wobec ojca popełnił jakikolwiek czyn zabroniony, za który zostałby skazany pomimo toczącego się postępowania w

przedmiocie znęcania się nad rodziną, postępowanie to bowiem w dniu 1 października 1994 roku zostało umorzone z braku dowodów zaistnienia przestępstwa.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 19 lutego 2013 roku oddalił apelację uczestniczki A. G. (2) od postanowienia wstępnego z dnia 8 lutego 2012 roku jako niezasadną w całości. Orzeczenie Sądu Okręgowego, jako orzeczenie nie kończące postępowania w sprawie o zniesienie współwłasności nie zawiera rozstrzygnięcia o kosztach (art.108 § 1 kpc w zw. z art.13 § 2 kpc a contrario).